

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7458/2024
04.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Марко Лазовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије – Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3479/22 од 15.01.2024. године, у седници већа одржаној дана 04.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3479/22 од 15.01.2024. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3479/22 од 15.01.2024. године укинута је пресуда Вишег суда у Београду П 2121/21 од 29.04.2022. године (став први изреке). Делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца АА и обавезана тужена Република Србија – Министарство правде, да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете због претрпљених душевних болова услед повреде части и угледа насталих неоснованим лишењем слободе исплати износ од 4.080.900,00 динара, са законском затезном каматом почев од 29.04.2022. године до исплате, док је тужбени захтев тужиоца АА преко износ од 4.080.900,00 динара до траженог износа од 4.460.000,00 динара односно за износ од 379.100,00 динара, са законском затезном каматом од 29.04.2022. године до исплате, одбијен као неоснован (став други изреке). Обавезана је тужена Република Србија – Министарство правде да тужиоцима АА и ББ на име трошкова парничног поступка исплати солидарно износ од 370.375,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до исплате (став трећи изреке). Обавезана је тужена да тужиоцу АА поред досуђених трошкова парничног поступка ближе наведених у ставу трећем изреке пресуде исплати додатни износ од 48.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате (став четврти изреке). Одбијен је захтев тужилаца АА и ББ и тужене Републике Србије – Министарства правде за накнаду трошкова другостепеног поступка (став пети изреке).

Против другостепене пресуде заступник тужене је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 10/23) и оценио да ревизија тужене није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, оптужницом Другог општинског јавног тужилаштва у Београду Кт 247/06 од 04.07.2006. године, окривљенима АА и ББ стављено је на терет извршење по једног кривичног дела помоћи учиниоцу после извршеног кривичног дела из члана 333. став 3. у вези става 1. у продуженом трајању у вези члана 61. Кривичног законика. Решењем Другог општинског суда у Београду Ки 203/06 од 16.06.2006. године, према окривљеном АА који се налази у притвору по решењу Другог општинског суда у Београду Ки 203/06 од 19.04.2006. године, који му се рачуна од 18.04.2006. године, када је лишен слободе продужен је притвор за још месец дана због околности које указују да би могао поновити кривично дело. Након доношења тог решења окривљеном АА је више пута продужаван или одређиван притвор, како је то утврђено у побијаној пресуди. Пресудом Апелационог суда у Београду Кж 1321/16 од 21.04.2017. године, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду К 4448/11 од 17.05.2016. године, те је окривљени АА ослобођен оптужбе да је извршио кривично дело помоћ учиниоцу после извршеног кривичног дела из члана 333. став 3. у вези става 1. у продуженом трајању у вези члана 61. Кривичног закона Републике Србије. Медији у Републици Србији информисали су јавност о хапшењу тужиоца коме се на терет стављало да је крио Ратка Младића. Према здравственом картону Окружног затвора у Београду притвореника АА, произлази да је тужилац у временском периоду од 22.12.2009. године до 29.12.2009. године штрајковао глађу и одбијао да пије лекове. Тужилац је поштовао процесну дисциплину одазивао се на све позиве за главни претес. Тужилац је добијао сагласност да напусти Београд и одлазио у викендицу и добијао сагласност да може да напусти државу из приватних разлога. Тужилац је у притвору провео 446 дана, од чега у самици 162 дана.

На основу овако утврђеног чињеничног стања Апелациони суд у Београду је на основу члана 5. став 5. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода измењеном у складу са Протоколом број 11 и одредбе члана 200. став 2. Закона о облигационим односима закључио да тужиоцу припада накнада штете због претрпљених душевних болова услед повреде части и угледа насталих неоснованим лишењем слободе у износу од 4.080.900,00 динара. Другостепени суд је сматрао да је тужилац неосновано лишен слободе у смислу Закона о кривичном поступку јер се под лицем неосновано лишеним слободе сматра и лице које је било у притвору, а правноснажном пресудом ослобођено од оптужбе. Сагласно члану 560. став 1. Законика о кривичном поступку („Службени лист СРЈ“ број 70/2001, 68/2002 и „Службени гласник РС“ број 58/2004 ... 72/2009 – важећег у време када је тужиоцу одређен притвор и у смислу члана 584. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 101/2011, 21/12, 345/2013, 55/2014, 35/2019, 27/2021

и 62/2021) право на накнаду штете припада лицу које је било у притвору, а није дошло до покретања кривичног поступка јер је поступак обустављен правноснажним решењем или правноснажном пресудом ослобођен од оптужбе или оптужба одбијена. Накнада штете не припада лицима који својим недозвољеним поступцима проузроковали лишење слободе. Другостепени суд је сматрао да нема места искључењу права на накнаду штете због неоснованог лишења слободе, јер тужилац својим недозвољеним поступцима није проузроковао лишење слободе. Тужилац није проузроковао лишење слободе јер је поштовао процесну дисциплину током кривичног поступка који је вођен против њега приступио је на све заказане главне претреса и након укидања притвора није му била изречена мера забране напуштања боравишта нити му је била одређена друга мера обезбеђења присуства. У Републику Босну и Херцеговину отишао је са супругом из приватних разлога на основу сагласности поступајућег судије у кривичном поступку 01.07.2009. године и након пет дана се вратио у земљу, а потерница је наређена 26.08.2009. године иако је тужилац био у Републици Србији доступан органима кривичног гоњења.

Врховни суд прихвата становиште другостепеног суда.

Правилно је примењено материјално право одредба члана 200. став 2. Закона о облигационим односима, што чини неоснованим наводе ревизије тужене да је накнада превисоко одмерена. Досуђеном накнадом не мора се успоставити стање пре неоснованог лишења слободе, али се тужиоцу мора омогућити да прибави она задовољства и материјална добра која не би могао прибавити, ради пунијег успостављања психичког и емотивног стања нарушеног штетним догађајем. У том смислу, досуђена накнада сразмерна је дужини и јачини болова, значају и обиму повређеног добра (годинама живота, породичним приликама), времену неосновано проведеном у притвору, у складу је са циљем коме служи као одговарајућа сатисфакција тужиоцу за његова трпљења због неоснованог лишења слободе, али се не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом у друштвеном сврхом.

Према томе, правилно је другостепени суд применио одредбу члана 200. став 2. Закона о облигационим односима када је одлучио о висини накнаде штете због неоснованог лишења слободе.

Правилно је донета одлука о трошковима парничног поступка на основу члана 153. и 154. ЗПП.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлучио применом члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић